

BUCURIA DE A CUNOAȘTE

1. Spectacolul și mirarea. - 2. Lucrurile și intuiția. - 3. Legile și gândirea

1. Lumea e vastă, bogată și mereu nouă: forme, nuanțe și mișcare, o imensă gamă de forme și culori. Totul în jurul nostru e un spectacol grandios, arc în cer și pe pământ, toate dimensiunile și raporturile posibile, toate chipurile și îndemnurile în jocul liber ordonat al vieții ce pulsează.

Spectacolul lumii este surprinzător și tainic, este dătător de gând și cântec, spectacolul lumii face să mijască lumina minții și impresionează făptura gingașă a omului, a omului original în timp sau în reproducerea lui continuă: copilul. Omul este încercat și el răspunde un răspuns al momentului de început: mirarea.

Omul în timpuri vechi și copilul azi, omul care

prinde conștiința că ceva există și că el există, se miră cu ochii deschiși, se miră cu întreaga sa făptură în fața fenomenelor lumii și vieții. Dar nu numai ei cunosc această stare, ei, cei puri și originari, ci și acei dintre noi ce nu ne-am uzat încă. Oricât de abstracti și rafinați am fi, spectacolul se păstrează pentru oricine nu a pierdut total simțul interior, putere mereu înnoită a cunoașterii directe a lumii și vieții, așa cum apar ele nealterat, deodată.

Un copil de trei ani își cheamă insistent mama să-i arate spectrul produs într-un pahar cu apă prin razele solare ce-l străbăteau. Copilul se miră de acest spectacol, se miră și se întreabă ce este. Da, se miră, căci copilul se miră de o floare, se miră de un curcubeu, de mișcarea unui pârâu ce-și duce apa la vale, se miră de o gâză și de tot ceea ce noi am uitat de mult că sunt frumuseți și taine ale universului mare sau mic. Viața uzează, banalizează, și închide deseori miracolul lumii noastre. Spectacolul nu a încetat și nu va înceta niciodată să se producă, iar formele care le ia dau omului prima treaptă a cunoașterii. Aparențele pot fi înșelătoare, dar pot fi și adevărate. Aparențele ne pun la dispoziție primele elemente, primele date ale cunoașterii. Aceste aparențe răsrănțe au creat nu numai artele, dar și matematica, care și ea, în felul ei, e un artificiu.

Aparențele sunt primul contact, după unii filosofi agnostici, și ultimul posibil în ceea ce privește cunoașterea la scară umană. Ele sunt un dat și un moment al cunoașterii, având darul să spună

mai mult decât se vede. Că omul nu a rămas însă la datele fenomenale, aparente, este de la sine înțeles.

Urmările spectacolului nu se opresc însă numai aici; odată cu mirarea se produce și întrebarea care este poarta mare deschisă procesului de cunoaștere. De ce copilul întreabă mereu? Pentru că el se miră, este impresionat și se miră cu toată ființa lui, ca după aceasta să urmeze în mod necesar întrebarea.

Întrebarea este funcție de mirare și mirarea vine din grandoarea lumii cu formele ei infinite, dar ea este și un moment cheie pentru că astfel apare problema. De aici procesul gândirii este deschis.

Lumea obiectivă nu se arată omului deodată în principiile ei și legile ei abstracte, ea vine ca un impuls din afară, ca o manifestare miraculoasă, provocând omul la meditație. Spectacolul ei este un permanent prilej pentru om de a ieși din semnul unei vieți vegetative care, ca o îndepărtată amintire, re apare atât de clar la acei ce cred lumea și viața în formele ei superioare ca pe ceva ce ar putea să nu fie.

Există și o liniște, o pace interioară, care duce pe om dincolo (în afund) de treapta sa. Mirarea este sensul viu și creator al mijirii activității autentice intelectuale și spirituale, este un îndemn la a fi mai om, făptură fragilă dar minunată a întregii existențe.